

Il-Perit Lorenzo Gafà - L-Arkitett tal-Koppla tal-Knisja ta' San Ġorġ - Qormi

kitba ta' Carmel Bianchi

Din is-sena kburin, qeghdin infakkru diversi anniversarji. Hemm l-425 sena mill-bini tal-knisja taghna. Qeghdin niċċelebraw ukoll l-1725 sena mit-twelid tal-maħbub Patrun taghna San Ġorġ Megolomartri. Tajjeb li nfakkar ukoll lill-Kumitat Festi Esterni għad-90 sena mit-twaqqif taghhom. Nifirħilhom u minn qalbi ngħidilhom grazzi kbira għax-xogħol kbir li qed iwettqu fil-parroċċa taghna. Qeghdin infakru ukoll it-325 sena minn meta kienet lesta l-koppla. Xogħol kapulavur tal-Perit bravu u magħruf Lorenzo Gafà. Tajjeb li ngħid ukoll li l-arkitett Gafà kien meqjus bħala wieħed mill-aqwa periti ta' żmien.

Għalhekk xieraq hafna li meta din is-sena qed niċċelebraw it-325 anniversarju tal-koppla majestuża tal-Knisja Arcipretali taghna, jixraq hafna li nfahħar lil Lorenzo Gafà. U ma tistax ma tfahruhx, għax bil-hila u l-kapaċità kbira tiegħu hallielna teżor imprezzabbli. Il-Koppla tal-knisja Arcipretali taghna, hija l-għira ta' hafna periti. Min jaf kemm il-perit hawn li jixtieq jgħid li din il-koppla tal-knisja taghna hija pjanta tiegħu.

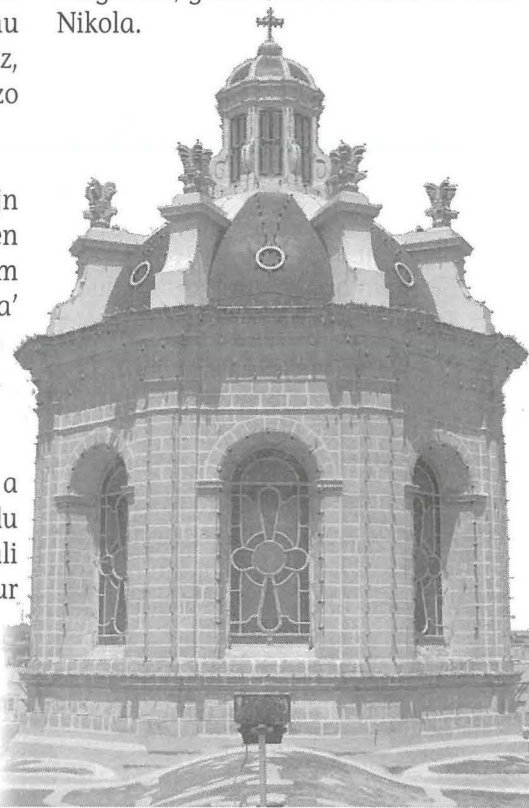
kemm titpaxxa tkun għaddej mill-'bypass' u harstek tiltaqa' ma' din il-koppla sabiha.

Il-perit Lorenzo Gafà tghammed propju nhar l-4 ta' Awwissu, 1639. missieru kien jismu Marku u ommu Veronika. Billi l-ġenituri tiegħu kienu devoti w jhobbu hafna lil San Lawrenz, patrun tal-Birgu, semmewh Lorenzo għalih.

Minn ċkunitu kellu ġibda kbira lejn l-arti. Missieru kien il-bidu tiegħu. kien jionkoraġġih hafna biex jitgħallem mhux biss ta' arkitett, imma wkoll ta' skultur. Fil-fatt ngħid li kemm Lorenzo kif ukoll huħ Melkiorre, it-tnejn kienu jhobbu hafna x-xogħol artistiku.

Lorenzo Gafà għandu hafna xogħolijiet fil-knejjes taghna. Għandu xogħol ta' skultur fil-Knisja Arcipretali ta' Haż-Żebbuġ. Xogħol ta' kapulavur ieħor huwa l-Katidral ta' l-Imdina. Dan il-Katidral huwa tassew xogħol majestuż u importanti. F'dik li hija arkittettura, żgur li jagħmel ġieh lill-knejjes ta' Malta. Pjanta oħra li ġiet iddisinjata minnu, hija dik

ta' Santa Katerina fiż-Żejtun. Mill-lapes tiegħu, harġu pjanti tassew mill-isbaħ. Nista nsemmi wkoll il-Knisja ta' San Nikola fis-Siġġiewi u l-Knisja ta' Sant' Agata fir-Rabat fis-sena 1694. Hemm ukoll il-Knisja ta' l-Erwieħ, għax hekk magħrufa, għad li hi bit-titular ta' San Nikola.

Fir-Rabat hemm ukoll l-isptar u l-knisja li hemm fuq is-Saqqajja, illum maghrufa ahjar bhala "ta' Sawra." Kif ikoll l-Knisja l-qadima tas-Salvatur f'Hal Lija.

Semmejt għadd ta' xogholijiet, xieraq li ngħid xi haġa dwar hidmet dan il-Perit f'Hal Qormi. Fis-sena 1680 il-Kappillan tal-Knisja ta' San Ġorġ Martri kien Dun Ġwann Muscat. Fi-żmien dan il-kappillan, il-Knisja tagħna kienet bla koppla. Dan il-kappillan ried jafda x-xogħol tal-koppla f'idejn il-Perit Lorenzo Gafà. Din l-opra t'arti kbira, dan il-perit wettaqha fis-sena 1684.

Waqt li qed nikteb dan l-artiklu, qed ingib quddiem għajnejja l-ferħ u l-entuzjażmu tal-kappillan, il-kleru u l-poplu Qormi, meta giet inawgurata u mbierka din il-koppla. Żgur u bla dubju li l-perit Lorenzo Gafà iltaqa' ma' diffikultajiet biex wettaq din l-opra.

Il-problema li habbat wiċċu magħha kienet minhabba l-irquqija tal-pilastri, li qegħdin iżommu l-knisja fuqhom. Imma għall-glorja t'Alla, għax il-Perit bravu u ta' ħila kbira, għeleb kull diffikulta.

Opra oħra ta' Lorenzo Gafà hi dik tal-Kappella ta' Santa Marija tal-Ħlas. Għal min ma' jafx din il-kappella qegħda bejn Hal Qormi u Haż-Zebbuġ. Din il-kappella kienet tkabret u reġgħet inbniet bejn l-1684 u l-1693. Din il-kappella ta' Santa Marija tal-Ħlas, hija ġawhra oħra mprezzabbi għalina l-Qormin. Hija mfittxija wkoll minn numru sabiħ ta' ommijiet devoti lejn dan it-titlu tal-Madonna. Hafna mill-gżejjer Maltin jiġu is-Santwarju jipprezentaw lit-tarbija tagħhom lill-Madonna.

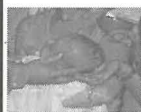
Jekk dan il-perit għamel għadd ta' xogholijiet, ma jistax jonqos li għamel

ukoll għal Belt twelidu fil-Birgu. Għal din il-lokalita', hu ddisinja l-faċċata u l-korsija tal-knisja ta' San Lawrenz, kif ukoll l-artal magġur u xi lavur iehor. Imma dan kien tneħħa minn nofs u tqiegħed fil-kappella tas-Sagrament. Iżda sfortunatament ġara li fi żmien il-gwerra li għaddiet, inqered. Fil-Birgu wkoll, fil-Knisja tal-Kunvent tal-Patrijiet Dumnikani hadem artal ta' San Pietru Martri, qaddis Dumnikan. Dan, sfortunatament ukoll inqered fi żmien it-Tieni Gwerra. Għamel ukoll il-pjanta tal-Knisja tas-Sorijiet ta' Santa Skolastika.

Il-Perit Lorenzo Gafà miet nhar it-13 ta' Frar, 1703.

*Ref. Mill-Arkivji tal-Parroċca ta' San Lawrenz, il-Birgu.
Ħajr lil WR Arcipriet Dun Joe Caruana.*

Il-Ħadd 17 ta' Mejju, 2009

Magħmudijiet matul ix-xahar ta' April

Isaac Cauchi, Heline Marie Abela, Jan Dingli, Christa Marie Cassar, Giorgio Antonio Muscat, Gabriel Micallef, Shazia Borg, Francesca Zahra, Hailey Meli, Amy Cardona, Shason Scerri, Keilan Paul Galea, Leon Mifsud, Alizah Arapa, Shanaia Cilia Seychell.

Żwiġijiet Maul ix-xahar ta' April

Richard Sammut ma' Chantelle Aquilina (4-4-09), Jeffrey Cassar ma' Joanne Spiteri (24-4-09), Marco Camilleri ma' Maria Chicop (30-4-09)

Imwiet matul ix-xahar ta' April

Beverley Maria Bianchi (25 sena), Sylvia Camilleri (70 sena), John Xuereb (62 sena), Marianna Baldacchino (79 sena), Arthur Guazzo (67 sena), Maria Assunta Schembri (75 sena)